

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/43/2017
Identifikačné číslo spisu:	6713220548
Dátum vydania rozhodnutia:	26.04.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:6713220548.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: E.. D. F., bytom J. XXXX/X, XXX XX J., zastúpený obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária UHAL s.r.o., so sídlom Štefana Moyzesa 9877/43, 960 01 Zvolen, IČO: 47 236 655, proti žalovaným: 1/ Mesto Sliač, so sídlom Letecká 1, 962 31 Sliač, IČO: 00 320 277 a 2/ Základná škola A. Sládkoviča, so sídlom Pionierska 9, 962 31 Sliač, IČO: 37 888 790, obaja žalovaní zastúpení JUDr. Michalom Trúsikom, advokátom so sídlom Kuzmányho 5, 974 01 Banská Bystrica, o určenie neplatnosti odvolania z funkcie riaditeľa, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 2. augusta 2016 sp. zn. 13 CoPr 6/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 2. augusta 2016 sp. zn. 13 CoPr 6/2015 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 2. augusta 2016 sp. zn. 13 CoPr 6/2015 rozsudok Okresného súdu Zvolen z 9. júla 2015 č.k. 14 Cpr 5/2013-408 vo výroku, ktorým bolo určené, že odvolanie žalobcu z funkcie riaditeľa Základnej školy A. Sládkoviča dané žalovaným 1/ je neplatné, zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Vo výroku, ktorým bolo určené, že výpoveď z pracovného pomeru, ktorú dal žalovaný 2/ žalobcovi listom zo dňa 16. augusta 2013 je neplatná, zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Vo výroku, ktorým bolo určené, že pracovný pomer žalobcu u žalovaného 2/ založený pracovnou zmluvou zo dňa 15. januára 2009 naďalej trvá, zamietla, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Vo výroku, ktorým bolo určené, že o platových nárokoch žalobcu a o trovách konania rozhodne súd až v konečnom rozhodnutí, nechal rozsudok súdu prvej inštancie nedotknutý. V odôvodnení uviedol, že oboznámil strany s možnosťou posúdenia veci s odkazom na právne neprekonané závery rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 178/2004 a 5 Cdo 253/2007. Účastníci boli upozornení, že podľa záväzného výkladového pravidla najvyššieho súdu, nárok zastávať funkciu a zotrvanie v nej, nie je nárokom vyplývajúcim z pracovnoprávných vzťahov, v zmysle rovnovážneho postavenia zamestnávateľa a zamestnanca, kedy zákonník práce chráni práva zamestnanca z hľadiska naplnenia kvalifikovaných skutkových podstát skončenia pracovného pomeru (výpoveďou, okamžitým skončením) a už rozhodne nie právom, ktoré by používalo ústavnú ochranu (pozri čl. 35 Ústavy SR, vrátane interpretačného pravidla vyjadreného v

čl. 51 Ústavy SR). Odvolanie z funkcie je (jednostranným) právnym úkonom, pretože je prejavom vôle smerujúcim k vzniku, zmene alebo zániku tých práv, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú (§ 34 OZ). Pre určitosť a zrozumiteľnosť sa vyžaduje, aby v ňom bola uvedená funkcia, z ktorej sa zamestnanec odvoláva a deň, ktorým sa z nej odvoláva. Žiadne z ustanovení uvedených predpisov ale neustanovuje, aby v odvolaní z funkcie boli uvedené dôvody, pre ktoré je zamestnanec odvolaný. Sankcia neplatnosti pre nedodržanie obsahových náležitostí, ale môže byť právny úkon postihnutý iba vtedy, ak to výslovne ustanovuje zákon. Právny úkon urobený zriaďovateľom - odvolanie z funkcie riaditeľa školy pre svoju formálnu platnosť nevyžaduje uvedenie dôvodov, a je preto potrebné vykladať ho aj ako prejav vôle, smerujúci k zániku práva, ktoré právny predpis s takýmto prejavom spája. Potom je zřejmé, že pre jeho platnosť je postačujúca jeho určitosť a zrozumiteľnosť, ktorých naplnenie je dané uvedením konkrétneho ustanovenia zákona, ktoré priamo dáva oprávnenie zriaďovateľovi odvolať z funkcie riaditeľa školy pre závažné porušovanie všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 3 ods. 7 písm. c) zákona č. 596/2003 Z. z.). Odvolací súd konštatoval, že je nepochybné, že v odvolacom prejave o odvolaní žalobcu z funkcie riaditeľa nemuseli byť špecifikované dôvody. Pre platnosť, či neplatnosť odvolania žalobcu z funkcie riaditeľa základnej školy žalovaným 1/ bolo potrebné skúmať, či v čase odvolania reálne existovali dôvody pre postup žalovaného 1/. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie v tomto smere čiastočne aj zamerlal svoje dokazovanie, zaoberal sa otázkami možnosti existencie dôvodov odvolania, spochybňuje postup žalovaného 1/, avšak jednoznačnú odpoveď na každý dôvod odvolania uvádzaný počas konania žalovaným 1/ nedáva a netvrdí, že neexistovali. Spochybňovanie postupu žalobcu pri zisťovaní dôvodov, nie je dôkazom o neexistencii takýchto dôvodov. Za tohto stavu veci potom odvolací súd pristúpil k zmene výroku čiastočného rozsudku súdu prvej inštancie o určení, že odvolanie žalobcu z funkcie riaditeľa základnej školy dané žalovaným 1/ je neplatné tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Ďalej uviedol, že nakoľko zamietol žalobu o určenie neplatnosti odvolania žalobcu z funkcie riaditeľa základnej školy, dôvody pre výpoveď z pracovného pomeru, ktorú dal žalovaný 2/ žalobcovi listom zo 16. augusta 2013 boli naplnené a táto výpoveď je platná; inými argumentmi jej platnosť totiž nebola spochybnená. Nakoľko žaloba o určenie neplatnosti výpovede bola zamietnutá, nie je podľa odvolacieho súdu dôvod zaoberať sa správnosťou výroku, ktorým súd rozhodol, že žalobu o určenie, že pracovný pomer žalobcu u žalovaného 2/ založený pracovnou zmluvou z 15. januára 2009 naďalej trvá, pretože je nepochybné, že uplynutím výpovednej lehoty pracovný pomer zanikol. K zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie došlo aj vo výroku, ktorým bolo určené, že výpoveď z pracovného pomeru, ktorú dal žalovaný 2/ žalobcovi listom zo 16. augusta 2013 je neplatná a žalobu aj v tejto časti odvolací súd zamietol.

2. Proti rozsudku odvolacieho súdu, voči I., II. a III. výroku, podal žalobca dovolanie z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f/ CSP a z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Žalobca je toho názoru, že v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu chýbajú základné dôvody, na základe ktorých odvolací súd pristúpil k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie, čo spôsobuje nezrozumiteľnosť a s tým spojenú nepreskúmateľnosť. Poukazuje na to, že odvolací súd vydal zmeňujúci rozsudok bez toho, aby uviedol, či k zmene rozhodnutia dospel na základe iného právneho názoru, odlišných skutkových zistení, nedostatočného zistenia skutkového stavu pred súdom prvej inštancie alebo na základe toho, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, a preto nevykonával potrebné dokazovanie. Uviedol, že tým, že odvolací súd neuviedol, podľa ktorého postupu rozhodol, založil zmätočnosť svojho konania a rozhodnutia. Podľa žalobcu nie je možné určiť, či odvolací súd vytýkal nesprávnosť skutkových zistení súdu prvej inštancie alebo to, že súd prvej inštancie nedostatočne zistil skutkový stav. V prípade, ak odvolací súd vytýkal nesprávnosť skutkových zistení, mal nariadiť pojednávanie, na ktorom by v potrebnej miere zopakoval dokazovanie. Ďalej namieta prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu, nakoľko sa bez akéhokoľvek zdôvodnenia odchyľil od vlastných právnych záverov, ktoré vyjadril vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí. Poukázal na to, že pokiaľ v pôvodnom zrušujúcom rozhodnutí odvolací súd nevidel previazanie skončenia pracovného pomeru s odvolaním z funkcie riaditeľa, v napadnutom rozsudku už toto previazanie považoval za dané, keď uviedol, že pre platnosť odvolania z funkcie je platná a dôvodná aj výpoveď z pracovného pomeru.

3. Žalovaní 1/ a 2/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol, nakoľko napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne a nie sú dané dôvody dovolania.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) a zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu treba zrušiť.

5. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

6. V danom prípade žalobca uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

8. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a I Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

9. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

10. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

11. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

12. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

13. V danom prípade obsah spisu dáva podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

14. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd necitoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Obsah spisu opodstatňuje tvrdenie žalobcu, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom priechiacim sa zákonu. Odvolací súd neuviedol, na základe akého ustanovenia zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Nie je možné určiť, či odvolací súd vytýkal nesprávnosť skutkových zistení súdu prvej inštancie alebo to, že súd prvej inštancie nedostatočne zistil skutkový stav. V odôvodnení zmeňujúceho rozsudku konštatoval, že pre platnosť alebo neplatnosť odvolania žalobcu z funkcie riaditeľa základnej školy bolo potrebné skúmať, či v čase odvolania reálne existovali dôvody pre postup žalovaného 1/. Avšak bližšie už odvolací súd nekonkretizuje, či a aké dôvody existovali. Nie je zrejmé, čo považuje za podstatné pre prijatie záveru o platnosti odvolania z funkcie. Odvolací súd neuviedol, z akých dôvodov je postup žalovaného 1/ správny pri odvolaní z funkcie riaditeľa. Výslovil, že súd prvej inštancie v tomto smere čiastočne zameral svoje dokazovanie, zaoberal sa otázkami možnosti existencie dôvodov odvolania, spochybňuje postup žalovaného 1/, avšak jednoznačnú odpoveď na každý dôvod odvolania uvádzaný počas konania žalovaného 1/ nedáva a netvrdí, že neexistovali. Ak však odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie „čiastočne“ zameral dokazovanie, nie je jasné, či mal na mysli, že vykonal nedostatočné dokazovanie. Odvolací súd ďalej uvádza, že súd prvej inštancie jednoznačnú odpoveď na každý dôvod odvolania uvádzaný počas konania žalovaným 1/ nedáva a netvrdí, že neexistovali. Z tohto vyjadrenia odvolacieho súdu možno usúdiť, že odvolací súd zrejme nepovažuje vykonanie dokazovania a vyhodnotenie dôkazov súdom prvej inštancie za dostatočné. Ak mal odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu mal zopakovať sám (§ 384 ods. 1 CSP). V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd vyjadril len k forme odvolacieho prejavu z funkcie riaditeľa a to tak, že v tomto odvolacom prejave nemuseli byť špecifikované dôvody odvolania.

15. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Žalobcovi bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné oprávnenia postupom odvolacieho súdu, na ktorý možno primerane aplikovať závery vyjadrené v Stanovisku publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, v jeho druhej vete.

16. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho vždy zrušiť podľa § 449 ods. 1, § 450 CSP a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. K vadám zmätočnosti prihliadal dovolací súd - ak bolo dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti.

17. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.